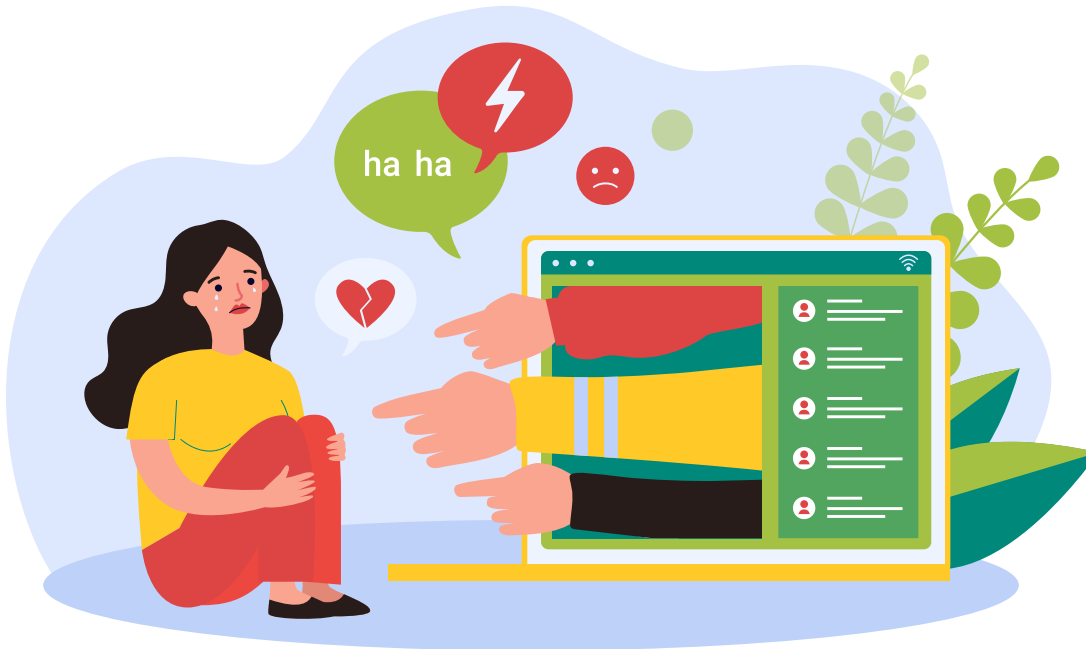

Діалог-обговорення актуальної теми

Вправа «Діалог-обговорення на тему тролінгу та кібербулінгу»

Опис. Перед проведенням вправи вчителів варто нагадати учням, що таке діалог, і пояснити правила ведення діалогу. Виконання вправи передбачає два етапи. Перший — розмова з учнями про кібербулінг, після чого учні в парах складають діалоги за темою. Другий етап — обговорення конструктивної критики та складання діалогів із використанням контраргументів. Підсумовуючи вправу, згадайте основні правила поведінки в мережі.

Учень має знати

- » що таке діалогічне мовлення, діалог;
- » різні комунікативні стратегії відповідно до мети та ситуації діалогічного спілкування;
- » правила ведення діалогу.

Учень має розуміти

- » виразальні можливості діалогів;
- » загрози неетичного спілкування;
- » важливість комунікації.

Учень має вміти

- » складати й розігрувати діалог-обговорення відповідно до запропонованої ситуації;
- » ставити й пояснювати розділові знаки в реченнях при діалозі;
- » уникати небажаних або небезпечних співрозмовників, протистояти маніпулятивним впливам;
- » критично оцінювати рівень продуктивності (досягнення мети) власного діалогічного спілкування.

Вправа «Діалог-обговорення на тему тролінгу та кібербулінгу»

Мета

- » ознайомити учнів із принципами складання діалогу й обговорити проблему тролінгу та кібербулінгу.

Уміння і навички з інфомедійної грамотності

- » розуміння понять кібербулінг, тролінг;
- » навички етичного спілкування в онлайн-просторі;
- » уміння запобігати ризикам у комунікації (протидія кібербулінгу).

Що необхідно підготувати до уроку

- » фліпчарт або дошку;
- » проєктор і комп'ютер;
- » презентацію з фотографіями.

Перед виконанням вправи **НАГАДАЙТЕ** учням, що таке діалог. Коротко обговоріть такі питання:

1. Що таке діалог (визначення).
2. Типи речень, якими послуговуються учасники діалогу.
3. Жанрові особливості діалогів (бесіда, дискусія, диспут, полеміка).
4. Розділові знаки, які вживають при написанні діалогів.

Разом із учнями **СКЛАДІТЬ** пам'ятку «Правила ведення діалогу», занотовуючи думки учнів на дошці або фліпчарті.

Орієнтовний перелік правил:

У момент говоріння:

- доброзичливість, повага до партнера, з яким спілкуєтесь;
- увічливість, відсутність категоричності;
- скромність у самооцінюванні, ненав'язливість;
- орієнтація на партнера, створення для нього психологічного комфорту;
- постійне стимулювання зацікавленості партнера темою спілкування;
- логічність у викладі своїх поглядів і пропозицій.

У момент слухання:

- не шкодувати часу для того, щоб вислухати партнера;
- терпимо й шанобливо ставитися до того, хто говорить;

Для приміток:

У момент говоріння:

- доброзичливість, повага до партнера, з яким спілкуєтесь;
- увічливість, відсутність категоричності;
- скромність у самооцінюванні, ненав'язливість;
- орієнтація на партнера, створення для нього психологічного комфорту;
- постійне стимулювання зацікавленості партнера темою спілкування;
- логічність у викладі своїх поглядів і пропозицій.

У момент слухання:

- не шкодувати часу для того, щоб вислухати партнера;
- терпимо й шанобливо ставитися до того, хто говорить;
- не перебивати партнера, вислухати його до кінця;
- дати партнерові виявити себе у спілкуванні, стимулювати його активність;
- використовувати мовні, жестові, мімічні засоби емоційно-психологічної підтримки того, хто говорить.

- не перебивати партнера, вислухати його до кінця;
- дати партнерові виявити себе у спілкуванні, стимулювати його активність;
- використовувати мовні, жестові, мімічні засоби емоційно-психологічної підтримки того, хто говорить [5].

Для приміток:

ЕТАП 1. Кібербулінг

ЗАПРОПОНУЙТЕ учням переглянути короткий анімаційний фільм «Кібербулінг» [3].

ЗАПИТАЙТЕ учнів, про що він. (Фільм про кібербулінг і токсичні комунікації в мережі.)

РОЗКАЖІТЬ. Цей анімаційний фільм про те, як дівчинка, котра мала відмінну від інших учнів форму обличчя, стала жертвою кібербулінгу. Однолітки кепкували з неї, надсилали їй загрозливі есемес-повідомлення й образи в онлайн-спілкуванні. Дівчина покаржилася старшому братові, який разом зі своїми друзями підтримав її.

ЗАПРОПОНУЙТЕ учням сформулювати назву цього мультфільму, яка й буде подальшою темою для діалогів.

Орієнтовні відповіді учнів:

- *Кібербулінг: як не розбити своє серце токсичним спілкуванням.*
- *Онлайн-павутиння: як не потрапити в пастку чужих образ.*
- *Обережно, кібербулінг!*

ПОКАЖІТЬ дітям фотографію жінки. **ЗАПИТАЙТЕ**, чи знають вони, хто ця особа, і чи подобається їм, який вигляд має ця жінка на фото.

Після коротких відповідей учнів **СКАЖІТЬ**, що це Ксенія Мішина — українська актриса театру й кіно, переможниця проекту «Танці з зірками-2019». Але після її перемоги в танцювальному проекті на її сторінці в інстаграмі з'явилися такі коментарі:

Гість Давидова: «Ксенія Мішина не заслуговувала на перемогу в Танцях Зірки. Вона не танцює взагалі — колода, стерво. На перемогу заслуговує Анна Резандінова вона краще танцювала в танцях зірками вона найкраща».

Інна К: «Фу!!! Кот-переможець! А Мішина і на кілометр не наблизилась до майстерності та таланту Різандінової (інша конкурсантка)!!! Дуже прикро!»

Маша Ж: «ЛОЛ!!!! ЗАБЕРІТЬ її з програми!!!!»

Джерело: Ксенія Мішина [Зображення] [Електронний ресурс] // Інстаграм-сторінка misha.k.ua. — Режим доступу до ресурсу: <https://bit.ly/3czfANa>

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ПОКАЖІТЬ учням фото індійської акторки й учасниці індійського танцювального шоу Ананьї Пандей, яка розмістила на своїй сторінці в інстаграмі фото в жовтій (кольору манго) сукні з жартівливим підписом: «Я сподіваюся, що, на відміну від манго, я завжди буду в сезоні (танцювального проєкту «Dance Plus 5»». Пандей хотіла бути дотепною й використала гру слів «сезон манго» — «сезон танцювального проєкту».

Джерело: Ананья Пандей [Зображення] [Електронний ресурс] // Інстаграм-сторінка ananyapandey. — Режим доступу до ресурсу: <https://bit.ly/351F8eE>.

Коментарі, які масово з'явилися під її публікацією, були такими: «Благаю, пожалійте нас», «Гугле, допоможи їй видалити це!», «ЛОЛ, завантажте це фото з нормальним підписом», «Ти гадаєш, що це комусь може сподобатися? Наївна».

ПРИМІТКА. Вчителю варто наголосити, що цитати з соціальних мереж вище є прикладами із реального життєвого спілкування, і мають помилки, такі як відсутність розділових знаків або неправильно написані прізвища.

ЗАПИТАЙТЕ в учнів, чи стикалися вони з такими ситуаціями у своєму житті і що переживали, коли отримували такі грубі коментарі чи повідомлення.

Підсумовуючи, **СКАЖІТЬ**, що, справді, кожен із нас хоч раз у житті був жертвою агресії в мережі (тролінгу), а також сам певною мірою був агресором.

Тролінг — публікації провокативних повідомлень із метою створення конфліктної ситуації, суперечки в онлайнівій комунікації.

Тролінг

— публікації провокативних повідомлень із метою створення конфліктної ситуації, суперечки в онлайнівій комунікації.

ЗАПРОПОНУЙТЕ учням об'єднатися в пари й у формі діалогу обговорити тему «Кібербулінг: як не розбити своє серце токсичним спілкуванням».

У цих діалогах порекомендуйте учням обговорити такі запитання:

1. Із якою метою люди можуть здійснювати атаки й виявляти агресію в комунікації?
2. Які почуття викликають такі дії?
3. Що варто зробити людині, якій надходять повідомлення неприємного змісту?
4. Що робити, коли хтось поширює плітки про вас у мережі, ображає?

РОЗКАЖІТЬ. Із початку 2019 року в Україні діє закон щодо протидії булінгу. Він передбачає чіткі алгоритми дій у випадку цькування і дозволяє накласти штраф на агресора чи групу кривдників за цькування. Також існує кілька гарячих ліній, де можуть надати інформаційну допомогу жертвам булінгу, розкажуть, як правильно поводитися, дадуть поради, як можна сприяти припиненню цькування. У соціальних мережах, наприклад, є правила розміщення публікацій. Це дає можливість поскаржитися на публікації чи коментарі з погрозами й образами, а надалі — видалити їх чи заблокувати відправника.

1. Із якою метою люди можуть здійснювати атаки й виявляти агресію в комунікації?
2. Які почуття викликають такі дії?
3. Що варто зробити людині, якій надходять повідомлення неприємного змісту?
4. Що робити, коли хтось поширює плітки про вас у мережі, ображає?

 ПРИМІТКА. Учитель може надати учням посилання на буклет від Усеукраїнської кампанії проти кібербулінгу для батьків і дітей, який пояснює, як розпізнати кібербулінг, а головне — куди звертатися, якщо дитина опинилася в ситуації кібербулінгу: <http://cyber.bullyingstop.org.ua/storage/media-archives/booklet-cyber.pdf>.

 Після виконання вправи **ПІДСУМУЙТЕ**, запитавши учнів, які завдання до діалогу вони ставили, чи вдалося їм спільно розкрити тему (чи досягли вони своєї мети) і чи збіглися у співрозмовників погляди на головні питання з цієї теми.

ЕТАП 2. Контраргумент

 ЗАПРОПОНУЙТЕ учням об'єднатися у групи по 7–8 осіб у кожній. Роздайте кожній групі картку з тезою. Кожен учасник групи має сформулювати контраргументи, які по черзі буде озвучено у групі. Контраргументи не мають повторюватися.

Контраргумент — довід, обґрунтування, аргумент, приведений на доказ помилковості твердження опонента у відповідь на аргумент опонента.

Тези:

1. *Тролінг і кібербулінг — це просто жарт. У них немає нічого поганого.*
2. *Ті, кого ображають у мережі, і самі ображають інших. Тому в булінгу та тролінгу проти них немає нічого поганого.*
3. *Не варто боятися розповідати про себе, свою родину, життя та майно в мережі. Нехай інші бачать, як у вас усе прекрасно в житті.*
4. *Не варто боятися публікувати особисті фото в соціальних мережах. Їх усе одно ніхто не побачить.*

Можливі контраргументи:

1. *Якщо якісь дії завдають шкоди іншим людям, це не може бути просто жартом.*
2. *Жертвою булінгу і тролінгу може стати будь-хто. Жертва може випадково опинитися у слабшій позиції або якимось відрізнитися від інших.*
3. *Треба бути обережним, поширюючи інформацію про себе, свою родину, життя та майно в мережі, тому що зловмисники можуть скористатися цією інформацією.*
4. *Варто думати про власну безпеку, публікуючи особисті фото в соціальних мережах, і знати, що зловмисники можуть скористатися інформацією, зображеною на фото (наприклад, якщо на тлі є будинок, у якому ви живете). Публікуючи фото в соціальній мережі, подумайте, чи змогли б ви показати його своїй бабусі й не бути осоромленим.*

Буклет від Усеукраїнської кампанії проти кібербулінгу для батьків і дітей
<http://cyber.bullyingstop.org.ua/storage/media-archives/booklet-cyber.pdf>

Контраргумент

— довід, обґрунтування, аргумент, наведений на доказ помилковості твердження опонента у відповідь на аргумент опонента.

1. Тролінг і кібербулінг — це просто жарт. У них немає нічого поганого.
2. Ті, кого ображають у мережі, і самі ображають інших. Тому в булінгу та тролінгу проти них немає нічого поганого.
3. Не варто боятися розповідати про себе, свою родину, життя та майно в мережі. Нехай інші бачать, як у вас усе прекрасно в житті.
4. Не варто боятися публікувати особисті фото в соціальних мережах. Їх усе одно ніхто не побачить.

Після групової роботи **ПОПРОСИТЬ** кожную команду підбити підсумки, озвучивши найголовніші контраргументи.

РОЗКАЖІТЬ, що варто пам'ятати про свій персональний електронний слід. Усе, що ми пишемо чи завантажуюмо в інтернеті, нікуди не зникає і може бути використане проти нас. Наприклад, якщо поспішити й виплеснути свій негатив у кіберпростір, можна пожалкувати. Завтра ти перестанеш ображатися, а написане залишиться в мережі назавжди [2].

Для приміток:

ЗАПИТАЙТЕ учнів, чи можна конструктивну критику вважати тролінгом чи кібербулінгом. **ПОПРОСИТЬ** пояснити, у чому відмінність конструктивного критичного зауваження та тролінгу? (Конструктивна критика є ненав'язливою, не містить образливих слів, агресії. Аргументація конструктивної критики будується не на тому, що погано, а на тому, як можна було б зробити краще. До того ж зазвичай конструктивна критика й так званий зворотний зв'язок (фідбек) доречні тоді, коли людина про них просить. Вони спрямовані на поліпшення, а не просто передають негативні емоції.)

ЗАПРОПОНУЙТЕ учням сформувати пари і скласти короткі письмові діалоги, використовуючи одну з чотирьох тез, наведених вище, і контраргументи, які вони дібрали.

ПІДСУМУЙТЕ основні правила поведінки в мережі під час виявлення ознак кібербулінгу:

- Припинити комунікацію з особою, яка надсилає неприємні повідомлення (заблокувати номер телефону, унести в чорний список у соціальній мережі). Якщо агресію виявлено у групах, поскаржитися адміністраторові.
- Не ділитися персональною інформацією (особистими даними, фото) з особами в онлайн-спілкуванні. Це можуть бути люди, які видають себе за інших і прагнуть завдати вам матеріальної чи моральної шкоди.
- Не боятися поділитися своїми страхами чи проблемами з батьками або вчителями.
- Попри все, залишатися етичними й коректними в онлайн-спілкуванні.
- Пам'ятати, що реальне життя набагато цікавіше за віртуальне.

Правила поведінки в мережі під час виявлення ознак кібербулінгу:

- Припинити комунікацію з особою, яка надсилає неприємні повідомлення (заблокувати номер телефону, унести в чорний список у соціальній мережі). Якщо агресію виявлено у групах, поскаржитися адміністраторові.
- Не ділитися персональною інформацією (особистими даними, фото) з особами в онлайн-спілкуванні. Це можуть бути люди, які видають себе за інших і прагнуть завдати вам матеріальної чи моральної шкоди.
- Не боятися поділитися своїми страхами чи проблемами з батьками або вчителями.
- Попри все, залишатися етичними й коректними в онлайн-спілкуванні.
- Пам'ятати, що реальне життя набагато цікавіше за віртуальне.

СЛОВНИК

Кібербулінг — це знущання, приниження, агресивні напади, які здійснюються за допомогою різних гаджетів (зокрема телефонів), з використанням інтернету, будь-яких електронних (цифрових) технологій.

Контраргумент — довід, обґрунтування, аргумент, наведений на доказ помилковості твердження опонента у відповідь на аргумент опонента.

Пересварки (флеймінг) — гострі, гнівні короткі репліки між двома чи більше учасниками.

Самозванство (імперсоналізація) — явище, коли переслідувач видає себе за іншу особу. Іноді для цього використовують чужі акаунти, доступ до яких було отримано злочинним шляхом.

Тролінг — публікації провокативних повідомлень із метою створення конфліктної ситуації, суперечки в онлайн-комунікації.

Фейк, наклеп — поширення брехливої, неправдивої інформації про особу в публічних онлайн-групах.

ДЖЕРЕЛА

1. Ананья Пандей [Зображення] [Електронний ресурс] // Інстаграм-сторінка ananyapanday. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.instagram.com/p/B5kli4DgAhg/>
2. Кампанія проти кібербулінгу [Електронний ресурс] // cyber.bullyingstop.org.ua. — Режим доступу до ресурсу: <http://cyber.bullyingstop.org.ua/>
3. Кібербулінг [Електронний ресурс] // Ютуб-канал Олени Терещенко. — 18.02.2018. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.youtube.com/watch?v=Ri7BeLcB7TI>.
4. Ксенія Мішина [Зображення] [Електронний ресурс] // Інстаграм-сторінка misha.k.ua. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.instagram.com/p/B3HO81cn6Kb/>
5. Проблема кібербулінгу і його типи [Електронний ресурс] // Справи сімейні. — 19.09.2016. — Режим доступу до ресурсу: <https://familytimes.com.ua/vikhovannya/problema-kiberbulingu-i-yogo-tipi>

АВТОРКА: Вікторія Романюк

ВІВЧАЙ ТА РОЗРІЗНЯЙ:
інфо-медійна грамотність

Матеріали розроблені в рамках проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», який виконується IREX за підтримки посольств США та Великої Британії, у партнерстві з Міністерством освіти і науки України та Академією української преси. Використання матеріалів дозволене лише з некомерційною метою і за умови посилання на проєкт та IREX.

Для приміток:

Series of horizontal dotted lines for taking notes.

Для приміток:

A large area of the page filled with horizontal dotted lines, intended for writing notes.